

Teir draga runu við hong burturúr fyrsta tunnlinum í Føroyum

Byrgingarnar til vatnorkuverkið í Botni umvældar:

Teir tøma tunnlin við spann og handamegi

– At Vágs Kommuna tók stig til at byggja fyrsta vatnorkuverk og Føroyum var størsta tøkniliga framstig sum er gjørt í Suðuroy í hesi øldini. Ein av høvuðsorsøkunum til at kommunan fór undir stórverkið var, at torvheiðarni, r sum lógu til bygdina, vóru sera óhøgligir og at bygdin vaks skjótt. Verkið, sum kostaði 900.000 krónur, kom tó at vera ein tung fíggjarlig byrða fyri bygdina fyrstu árin, sigur vágbingurin Erling Poulsen, fyrrv lærari

Eftir Jústinus Eidesgaard Myndir: Rógvi Johansen

Seinastu tíðina hava menn frá byggifelagnum KSO í Vági arbeitt við at umvæla byrgingarnar við Riskjivatn og vøtnini om-anfyri. Hetta eru elstu vatnbyrgingar sum eru bygdar í Føroyum. Tær eru gjørdar saman við vatnorkuverkinum sum stóð liðugt í 1921. Myndamaðurin hjá Sosialinum í Suðuroy Rógvi Johansen, luttók í hesum arbeiði og hann hevði sjálvsagt myndatólið við.

Í Botni eru tvey vøtn sum renna oman í Riskjivatn. Millum Riskjivatn og Mittvatn er ein 100 metur langur tunnil, har vatnið rennur ígjøgnum. Fyri fyrstu ferð síðan 1921 hava menn aftur verið niðri í hesum tunnli og bœtt um. Teir hava reinsað botnin og stoypt, har hóttafall er.

Myndamaðurin á Sosialinum var eisini niðri í tunnlinum og hann greiðir frá, at hetta var óunnligt arbeiði. Har var so lágt, at illa stóðst upprættur og hann hevði ikki ilt við at ímynda sær hvussu torførar umstøður teir hava havt, sum við hond hava borað seg í gjøgnum. Teir boraðu við hond og sprongdu síða. Teir hava ligið og borað.

Teir hava stoypt ein garð innanvert á byrgingini við Riskjivatn. Hesin garður er 15 sentimetrur hægri enn gamla byrgingin og tað merkið at vatnið kann goyma munandi meira. Meðan umvælingararbeiði er farið fram hevur einki vatn verið í Riskjivatni.

Erling veit at siga frá

Ein av teimum kendu fróðarmonnunum í Vági er Erling Poulsen. Hann hevur verið lærari í Vági í eitt mannamini og er nú búsettur í Havn. Erling er í dag 70 ára gamal og var sostatt ikki føddur, tá tær fyrstu perurnar lýstu í Vági. Men elektrisitetverkið í Vági var ein so stór hending, at tað var samtaluveini tey næstu mongu árin. Tá Erling var smádrongur var mangan havt á munni hvussu hent nýggja tøkni var og hvussu

gandakend hon var. Fólk høvdu ilt við at skilja, hvussu alt hetta bar til.

– Teir boraðu ein tunnil millum Riskjivatn og Mittvatn. Hetta var sera stríggið arbeiði. Teir lógu niðri og boraði við hond yvir høvðið, sigur Erling Poulsen.

– Fyrsti skrevknúsurin í Føroyum var settur upp við byrgingarnar. Teir stoyptu við skervi. Teir settu ein motor uppi við Riskjivatn. Hesin hivaði øll rørin úr Botni og niðan. Í Botni er brimpláss og ringt er at føra til. Jarnrørin, sum leiða vatnið úr Riskjivatni og oman, vóru proppaði í báðarendar, soleiðis at tey flutu og vóru síðan slept á sjógv. Soleiðis vóru tey førd í land. Á bakkanum stóð ein krani sum hivaði tey upp og síðan dróg motorurin við Riskjivatn tey niðan. Tað vóru norðmenn sum stóðu fyri arbeiðinum. Ein ið kallaðist Gilu, var formaður. Hann ferðaðist forrestin kring Føroyar fyri lótingið fyri at kanna hvar vatnorkuverk kundu byggjast, sigur Erling Poulsen.

Neyð lærir nakna konu at spinna

– Hvi fóru vágbingar undir eitt so stórt tiltak sum at byggja vatnorkuverk í Botni? "Ney lærir nakna konu at spinna" verður tikið til. Í Vági eru ongir torvheiðar og bygdin vaks í stórum. Vanligt var at skera torv suðuri á Vík og síðan føra tað við báti til Vágs. Tað var stríggið liv, sigur Erling Poulsen.

– Um hetta mundi, 1919, tá vágbingar fóru undir at byggja elektrisitetverkið var kommunan sera væl fyri fíggjarliga. Vágbygd vaks skjótari enn nøkur onur bygd í Føroyum í tíðarskeiðnum 1920-40. Her vóru nógv virkir, og so nógv arbeiði at tað stóð rættuliga á at fáa fólk. Her var nógv fiskaarbeiði, skipini fiskaðu væl, nakrir av føroya frægastu rokskiparum búðu í Vági. Tað kom eitt ógilt tal av fiskagentum til Vágs. Nakrar búðu privat men fleiri búðu í Fiskahúsum. Norðingar mannaðu skipini

